

הפריה

הפר ברח

ניתק כבליו

אך החצרן

קידם פניו....

המקור: דבר לילדים. הזמן: פעם

כשבאנו רבקה אני ושי לכפר ויתקין גרנו באחד הבתים השייכים לכפר ומיועדים ל"חברים בעלי מקצוע". מולנו מעבר לרחוב גרו משפחת אדירי ומשפחת דריז שהיו "חברים" כלומר חקלאים בעלי משק השותפים באגודה. לידינו גר אריה סולה מורה (ולו בת יפייפיה) וקצת למעלה ממנו זכריה נצר מורה ומנהל התיכון. ליד ביתו של זכריה היתה צומת. הפונים בה שמאלה עולים למעלה, הפונים ימינה הולכים לכון הפריה. "למעלה" זה לא רק ראש הגבעה, זה מושג המתייחס למרכז הכפר שם עמד בית העם ומולו הצרכנייה. מעל הצרכנייה בקומה השניה היה הלמעלה שבלמעלה. שם שכנו משרדי האגודה והנהלת החשבונות. לעולים בעליה, בדרך למעלה, מתגלה מבנה משונה כולו מגדלים וצריחים כמו טירה מימי הבניים, רק שהצריחים שכאן, אינם עשויים אבן אלא פח מגלון. זה המחסן. מחסן האספקה כמובן. אתה עולה בכביש המוביל למעלה מגיע כמעט למחסן ופונה שמאלה שם המחלבה ואחריה ביתו של כשר. אתה ממשיך ללכת ופוגש את מחסן הביצים, אחריו המאפיה ואחריה המדגרה. אחרי המדגרה ממשיך הרחוב בנחת ושם גרים וולקני הסופר ואחריו ד"ר כהן הרופא. במאפיה, מזיע בגופיה, גושה האופה. מוקדם בבוקר היה מדליק את תנור הלבנים שהיה דומה למערה. מערבב את הקמח במים לש את הבצק ויוצר ככרות עד הצהריים. בצהריים היה מתחיל לאפות. היו לו מרדים, מגשי עץ ארוכים בעלי ידיות עץ ארוכות. באמצעותם היה מסדר את ככרות הבצק במרחבי התנור ושולה לאחר זמן, מן התנור החם את ככרות הלחם המוכן. היה שם מבחר: ככרות עגולים של לחם שחור וככרות ארוכים של לחם לבן. את הלחם היינו קונים לא בכסף אלא בבולים, בול צהוב ללחם לבן וכחול ללחם שחור. אחר הצהריים היו מתאספים הילדים סביב לביתן המאפיה הקטן ומחכים ללחם החם. רבים היו מכרסמים חלק ממנו בדרך לביתם. בימי שישי אחר הצהריים היו באות למאפיה האמהות ומנצלות את החום שנשאר בתנור כדי לאפות. רובן אפו עוגה לשבת אבל אמא שלי אפתה את הקניש. שטרודל מלוח הממולא בתפוחי אדמה או בשר. מעולם לא ערב לחיכי דבר יותר מן הקניש הנזכר. לרוב חברי הכפר לא היה בבית תנור אפיה ואת העוגה לשבת אפו או אצל גושה בתנור או בבית בסיר פלא ממנו היתה יוצאת עוגה עם חור.

במשרד אשר מעל לצרכניה היה יושב קימחי מזכיר הכפר ושם גם נמצא הטלפון של הכפר. בחדר לידו יושב מנהל החשבונות. פעם בחודש היה מקבל כל חבר חשבון. רוב החברים (אבל לא אבא) קוראים בו רק את השורה התחתונה. יצא לך זכות כבודך גדל, חובה והוא הצטמק. אבא היה קורא שם כל שורה מוצא שגיאות ועולה למעלה לתקן. בהנהלת החשבונות פחדו והעריכו זאת. קמחי הג'ינג'י היה הרווק של הכפר, היה לו בית ליחיד. חדר אחד בראש הגבעה במקום הצופה אל הים. אומרים שכשהיתה הבימה באה להציג בבית העם, חנה רובינה היתה ישנה אצל קמחי שם. בלילה המשרדים למעלה מוארים. פעם בשבוע יושבת שם הנהלת הכפר. חמישה חברים, שעבדו כל היום בשדה וברפת, יושבים לקבל החלטות על עניינים העומדים על הפרק. כל שנה הם נבחרים חדשים, אבל רבינוביץ תמיד נשאר. אומרים עליו שבישיבות ההנהלה הוא ישן אפילו נחר, אבל כשעלה עניין חשוב על הפרק היה מתעורר. מעל להנהלה היתה המועצה ולה כ-15 חברים והיא היתה יושבת פעם בחודש. מול הצרכנייה עומד בית העם. בנין ענק אשר בחזיתו שלט אבן בו נכתב "בן ציון ז הירש" מי האישי? ולמה הזין? בכל יום שישי היתה מתאספת האסיפה הכללית. אל בית העם מוביל גן מטופח ובו שתי בריכות מים עגולות. על יד בית העם על עמודים גבוהים גבוהים מתנוססת הברכה. בריכת המים כמו בציור בלוח קק"ל. בימים של פעם היו אנשי הפלמח יורדים ממנה באומגה גיבורים שבגיבורים היו הולכים על שפתה. סולם רעוע היה מעלה אל ראשה ואבא, שהיה מתקן בכפר כל דבר, היה עולה בו כדי לתקן מה שטען תיקון. מתחת לעמודי הברכה העגולה בנין קטן מרובע, הנוקטה, בית הנשק של הכפר. שם היה יושב בלילה מפקד השמירה ומשם היית לוקח רובה לשמירה. פעמים בשבוע רואים כולם סרט בבית העם. בכל יום שני ורביעי. לסרט היית מתרחץ מתגלח מתלבש ונועל נעלי בית משובצות שיוצרו בקיבוץ השכן. ליצני הדור מספרים שכאשר הביאו לכפר את הסרט הראשון ירבה ג'ניה עם הגב לסרט. שאלו אותה מה זה? אמרה: לא יפה להפנות את הגב לחברים. בבית העם היו מציגים סרטים והצגות ופעם, הגיעה האופרה של אדיס דה פיליפ לכפר והציגה את הספר מסביליה. באחד במאי, דגלים אדומים, וגם דגל כחול לבן. אנשים היו באים מכל האיזור ושרים ואת האינטרנציונל. רק ברסקי לבדו היה שר "תתחזקנה ידי כל אחינו המכוננים עפרות ארצנו באשר אפשר". כשהייתי ילד קטן קנו הורי לפסח גדיה לבנה ובינתיים נתנו לי לגדל אותה. כשבא הפסח הגיע זמנה ובא אבא לשחוט אותה. אני לא הסכמתי וכנראה שעשיתי סצנה כל כך חזקה שאבא ויתר. לתקופת השנה באה הבימה להציג בבית העם אני חושב שאת "המכשפה". בהצגה היה תפקיד לגדיה לבנה. חיפשו בכל הכפר ומצאו את זו שלי וכך כיכבנו אני וגדייתי על הבמה בהצגת הבימה. כשכל הילדים בני כיתתי מציצים בה מן החלונות. את בית העם הקיפה חורשה ושם בפינה ליד הקיר של בית העם היו חברי ההנהלה משתינים בחבורה בתום הישיבה.

לא עברו עלינו בכפר יומיים ורבקה באה אלי עם שאלה או שתיים. בעודה הולכת במעלה הגבעה פגשה אותה אישה ושאלה: "לאן את הולכת?". מי היה מעיז לשאול כך את הזר בירושלים? וגם "למה את החלב קונים במחלבה, את הלחם במאפיה, את הביצים במחסן הביצים ואת כל השאר בצרכניה?" עוד לא המציאו את המרכול אז, אבל חנות מכולת היתה בארץ כבר.

עדיין לא הזכרנו את הפריה. היום מרביעים את הפרות על ידי הזרעה מלאכותית, אז עשה את זה הפר. בקצה הכפר סמוך לכביש המוביל אל גשר הבטון ומשם לכביש הראשי, בצל אקליפטוסים ענקיים שכנה הפריה. סככת פח וחצר עשויה צינורות עבים במיוחד שבתוכם שכן. פר ענק ונרגן, מראש ועד זנב טלוא בשחור לבן, חך נחושת באפיו, עומד בחצר לבד, כולו מיועד, לדבר אחד, לשמש את פרותיו. אבל כאן נדחק למסגרת סיפור נוסף. כשאבא בא לקיבוץ יגור הוא היה נער כבן שבע עשרה. בקיבוץ כולם שווים אבל עובדי הפלחה שווים יותר. אבא, ללא ניסיון קודם בחקלאות, נותב לעבוד במה שיש, "פקק" היו מכנים את זה פעם. בכל הקיבוץ הגדול הזה, איש עליו לא שם, הבן אדם כמעט נעלם אבל אז הפר ברח והסתובב בלי עוצר, כולם אבדו את העשתונות עד... אשר שלום, המסגר, לכד אותו בחך וסגר אותו בחצר. באו ימי קציר חיטים. עובדי ענף הפלחה עם האף בעננים קוצרים חיטים וכובשים את הקש. עד... אשר המכבש עמד. נזכרו בנער שאת הפר לכד. אמרו: "מסגר אתה את המכבש, תקן" ו"סוד העיבור" במכבש, ישן כחדש, הוא האביזר הקושר בחוט את חבילות הקש. אל האביזר הזה אבא ניגש טיפל ותיקן והמכבש כבש, כחדש.

בשבת בבוקר זיהינו פרה דורשת ואני במקום ללכת לים לקחתי אותה אל הפר. וכך אני הקטן משכתי אחרי בחבל פרה ענקית ברחוב הראשי של הכפר בדרך אל הפר. ושם בצל האקליפטוסים הגדולים התאספו חברים אחדים וחיכו לתורם. כל אחד בבוא תורו העמיד במיצר את פרתו, הפר נכנס ועשה את מלאכתו. כהרף עין גמר והפרה הבאה הועמדה במיצר. וכך פרה אחר פרה הוכנסה בסוד העיבור בעוד החברים, המחכים בתור, עסוקים בדיבור.

ולראיה הבאתי ציור שציירתי לא עכשיו גם לא אז.